

SLAVENSKA PISMA

a) Glagoljica

- ❑ Prvo slavensko pismo, stvorio ga je na osnovi grčkog kurzivnog pisma Ćiril i brat Metod (855. godine).
- ❑ Imala je 40 znakova. Ubrzo je prihvaćena u svim slavenskim zemljama. Kada se početkom X stoljeća javila ćirilica, ona brzo potiskuje glagoljicu.
- ❑ U Češkoj i Moravskoj se već krajem IX st. glagoljica zamjenjena latinicom.
- ❑ U Hrvatskoj se glagoljica dugo zadržala kao nacionalno pismo.

-
- Prvobitna Ćirilova glagoljica bila je obla (stvorena od kurziva).
 - U Hrvatskoj od XII st. dobija uglate oblike i postaje uža, a kontrast između osnovnih i spojnih crta se povećava. Ovom uglatom glagoljicom slagane su i prve hrvatske štampane knjige (Misal iz 1483.g.).

Bašćanska ploča

- ❑ Bašćanska ploča je vjerojatno najznamenitiji spomenik rane hrvatske pismenosti. Potječe iz oko 1100. g., svojim razmjerima i težinom je doista upečatljiva: 2x1 m, 800 kg.
- ❑ Jezik natpisa je hrvatsko - čakavski, s elementima liturgijskog crkvenoslavenskog jezika, a pismo je hrvatsko glagoljsko.
- ❑ Ploča je polovicom 19. st. pronađena u crkvi sv. Lucije u Jurandvoru pored Baške na otoku Krku.
- ❑ Od 1934. smještena je u zgradi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, i svaki posjetitelj ju može vidjeti

Glagoljica sa Bašćanske ploče

b) Ćirilica

- ❑ Pretpostavlja se da je nastala u Bugarskoj oko 900. godine.
- ❑ 24 znaka uzeta su iz grčkog unicitajalnog pisma, a ostali uglavnom iz glagoljice.
- ❑ Zbog svoje veće grafičke ljepote i čitljivosti potisnula je ubrzo glagoljicu.
- ❑ U XVIIIst u Rusiji za vrijeme Petra Velikog napravljena je reforma ćirilice.
- ❑ Cilj ove reforme Petra Velikog bio je da se stari oblici ćirilice približe suvremenim europskim oblicima latiničnog pisma.

-
- Konačnu reformu srpske ćirilice izvršio je Vuk Karadžić 1818. God. (On je izostavio iz ruske abecede 7 znakova: i, ju, u, ... a uveo nove znakove : ć, đ, lj, nj, j i dž).
 - Vukova ćirilica je zvanično priznata tek 1868. godine.
 - Makedonska ćirilica je dobila svoj konačan oblik 1945. Ona se od Vukove ćirilice razlikuje samo po tome što je đ zamijenjeno sa g, ć sa k a za glas dz koji postoji u makedonskom, uzet je znak S.

Osnova suvremene latinice – humanistika

- U doba Renesanse (u XV st) u Italiji odbačena je gotička tradicija, a kao uzor je postavljeno vraćanje na antičke oblike umjetnosti.
- Slično postupaju i književnici, proučavaoci antičkog kulturnog nasljeđa, koji su se zvali humanisti.
- Oni odbacuju gotiku i uzore za novo pismo traže u antičkim rukopisima.
- Ne znajući da je većina antičkih rukopisa za vrijeme Karla Velikog prepisana pismom iz tog vremena – karolinškom minuskulom, oni prihvaćaju uz vrlo male izmjene ovo srednjevjekovno pismo dajući mu naziv “humanistička minuskula”.

-
- Humanisti 14. st. okreću se antici. Smatrajući da je karolinška minuskula antičkog porijekla, prihvaćaju je i zovu “antičko pismo” – littera antiqua, što je dovelo do naziva antikva (što je pogrešno).